„ЗАСТАВА“ излази редовно средом петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин. на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 136. У Новом Саду у среду 3. (15.) септембра 1886. ГОДИНА XXI.

СРБИЈА И АУСТРО-УГАРСКА.

У прошлом броју рекосмо, да ће краљ Милан свакојако свратити у Беч, да се са аустро-угарским државницима поразговори о политици на Балкану. Обећали смо, да ћемо о тој политици рећи коју у садашњем броју, па ево нас, да искупимо задану реч.

Краљ Милан тражи у Бечу помоћи за себе и свој престо, али треба знати пре свега стање Србије, па да можемо отуда извести закључак, каква би помоћ била најпреча за краља Милана, јединог савезника Аустро Угарске, за кога су признали званични аустро-угарски кругови, да би без њега био убивен њихов уплив у Србији.

У Србији откад она постоји као полу или са свим самостална земља, водила се жива борба око реформа. За то време питање реформа више пута сазревало је и било готово, да се оствари. Али увек, кад год се долазило на ту тачку, тада се мешала династија, потпомагана каквом страном силом и спречавала је насилним путем остварење реформа. Тада, реформаторско питање претварало се увек у династично. За то су се у Србији мењале династије једна за другом, а са државним реформама остало се онде, где се било први пут. То је највећа несрећа Србије, али несрећа неизбежна, да, у место да су се извршавале реформе, вршише се преврати, који су ишли у корист једино новој династији и ником другом.

Тако је исто и сада. До 1883. године, српски народ оставив династију на миру, само је тражио реформе. Те године, кад се династија умешала на штету права народних, а против устава, настало је у Србији питање династичко: јер је опште мнење у Србији, да се никаква реформа не може извршити под управом краља Милана. Да то тако буде, помагала је доста и Аустро-Угарска, која се је сувише остентативно мешала у политику Србије.

По томе савети Аустро-Угарске, у питању унутарње политике, ако ће да уроде добрим плодом, могли би бити само такви: да краљ Милан ступи на уставно земљиште и тим начином да спасе свој престо. Сваки други савет и друкчији уплив Аустро-Угарске у унутарњој политици краља Милана, довело би известан пад његов

Но ако Аустро-Угарск влада одиста рачуна много на краља Милана, она га мора осигурати са сваке стране, она мора за-њ све и сва радити, да га одржи и ојача То већ није могуће постићи саветима, но делателном помоћу. Није довољно за аустро-угарску владу, да она воли краља Милана и да га саветује, но да га стварно помогне и тек тада ће она постићи, да се њен савезник, краљ Милан одржи. Та стварна помоћ не може ништа друго бити, но да помогне Србији, да она постане већа

Србија може постати већа без опасности по мир балкански само на рачун Турске, и да Аустро-Угарска уступи Србији окупиране српске земље. Дакле, морало би се дозволити Србији, да се прошири према Косову и Црној Гори, а уз то јој дати Босну са Херцеговином. На тај начин. Србија би постала јака, краљ Милан осигурао би свој престо и Аустро-Угарска стекла би искреног пријатеља и суседа.

То су, и само то, савети и помоћи, који могу имати значаја и важности. Све друго своди се само на голо платоничко пријатељство, које ће се врло брзо свршити са падом краља Милана и са пропашћу аустро-угарског уплива у Србији и на Балкану.

Да ли ће тако и бити? Ми не верујемо. Јер аустро-угарска дипломација мисли не само, да Босну и Херцеговину присаједини нашој монархији, него да у згодном тренутку продре и до Солуна, а са краљем Миланом пријатељствује само за то, да јој Србија у тој намери не би ништа сметала. Ту влада хладан рачун, проста себичност и жеља за туђим земљама, а о некој љубави или искреном пријатељству не може ни речи бити. Српски краљ пак ставио се у опреку с интересима своје земље, те је слепо јурнуо у загрљај аустро-угарске дипломације, која га за друго ништа не држи, но за свог пијонера на истоку.

Краљ Милан може имати тренутних заједничких интереса са Аустро-Угарском и њезином дипломацијом, али Србија не може све донде, док Аустро-Угарска не изиђе из Босне и Херцеговине. Онда тек може бити речи о правом и искреном пријатељству између Србије и Аустро-Угарске, а све док тога не буде, све донде може бити речи једино о обмани и о оштећењу интереса српске државе и целокупног Српства на Балкану. А такву политику тера управо краљ Милан и за то га баш свако мора сматрати за непријатеља свога народа и своје отаџбине. Његова политика може аустријској дипломацији донети користи, али Србији никад ни до века, нити пак народима у Угарској и Аустрији лежи у интересу, да се мразе с народима на истоку, те с тога је та политика и по нас штетна.

З. І.

Преврат у Бугарској.

Када је прошли број био већ закључен, добисмо из Софије овај брзојав:

Данас 1. септембра у подне отворено је бугарско „собраније“. Стамбулов је говорио у име регентства о оставци кнеза Александра. С погледом на критички положај, у ком се Бугарска сада налази, Стамбулов је уверен, да ће сви Бугари без обзира на страначке разлике сложно потпомагати регенство, како би се ред и мир очувати могао, те земља из ове кризе неоштећена изашла. Да престо не буде дуго празан, сазваће влада велико собраније за најкраће време. Један посланик додаде: „Наше мисли тичу се само одсутног кнеза!“ Посланици устадоше те повикаше, да живи кнез После се прешло избору председништва.

*

Пруски херцег Вилхелм отишао је на руске маневре у Литовску. Овом путу придевају политички значај. Веле, да ће молити цара у име Немачке и Аустро-Угарске, да се са сада не шаље руски комесар у Бугарску.

*

У Бесарабији и Криму купи се руска војска. Руски агенти купују силно жито.

*

Енглеска краљица позвала је протераног кнеза Александра у Енглеску на саветовање.

Политички преглед.

Краљ Милан је издао ову прокламацију: Народу српском. Објављујем Моме драгом народу, да на неко време полазим на пут изван отаџбине. На основу члана 9-ог Устава земаљског наређујем, да Ме у вршењу Краљевске власти по прописима Устава земаљског, Мој министарски савет заступа у свему осим права помиловања, давања одличја, наименовања министара и чланова државног савета и наименовања у војсци. Препоручујем и у овој прилици Своју драгу отаџбину закриљу Свемогућега. У Београду 30 августа 1886 г. Милан с. р.

Угарски сабор састаје се као што у прошлом броју јависмо 18. септембра. На дневни ред ове саборске сесије доће пуно предмета. Прво ће доћи на расправу питање о субвенције пловидбене задруге „Адрије“, после ће се расправљати обнова царинског и трговачког уговора са Аустријом. Доће на дневни ред зак. предлог о заштити књижевне својине.

Главна скупштина Матице Српске.

Извештај подпредседника књижевнога одељења Светозара Савковића о годишњем књижевном раду матичином.

Славна скупштино! Прође и опет једна година рада књижевног одељења „Матице Српске.“ Ми смо за то време чинили све, што смо само могли, да би унапредили књижевност српску, те да би ова што благотворније утицала на живот народа нашег, како би се овај што пре приближио жељеној мети својој: своме моралном и материјалном благостању.

Ако нисмо — може бити постигли онолико, колико је било желети, то — бар по нашем најбољем мњењу и уверењу — није сва кривица до нас, но до прилика, или боље рећи неприлика, у којима се наша књижевност налази од постанка свог до данашњег дана.

Не ћемо да речемо, да је сва радња наша тако савршена била, да јој се ништа није могло замерити Али не можемо никако ни то допустити, да смо и близу заслужили онаке нападаје, какви су противу нас у току прошле године, бар с неке стране, наперени били.

Али наша је савест потпуно мирна. Ми живимо у том најдубљем уверењу, да смо — колико је од нас зависило — дужност своју чинили, не осврћући се на насртаје људи, који највећу одважност показују у томе, да се на скромне књижевнике српске блатом погрде бацају,

Но ни нити се чије погоде бојимо, нити чије хвале тражимо, пристајући из све душе на речи песника српског који каже:

„Нека српство буде славно,
Ма се хвала од нас крила,
Та наша је гордост била
Само рода част узнети!“

А сад — да приступимо потанком извештају о прошлогодишњем раду књижевног одељења „Матице Српске.“

Радња књижевног одељења и одбора од лањске главне скупштине до данас састоји се у овом:

Књижевно одељење имало је 5 састанака, међу којима један свечан састанак о св. Сави. Књижевни одбор држао је 13 седница.

У свечаној седници књижевног одељења о св. Сави 14. (26.) јануара 1886, говорио је члан књижевног одељења Ђорђе Рајковић у спомен књижевнику српском Јовану Мушкатировићу, а члан књиж. одељења Миша Димитријевић у спомен пок. Димитрији Матићу, књижевнику и државнику српском.

Од прошле скупштине до данас угледале су света четири свеске „Летописа“; две за годину 1885. и две за г. 1886. Свеске те разаслане су свима члановима друштвеним. Трећа за ову годину изићи ће за кратко време.

На упутство лањске главне скупштине, да се књижевно одељење размисли о томе, да ли да се штампају и оцене уз самостална дела, којима се награда досуди, кад иста света угледају, — решило је књижевно одељење: да не налази узрока да одступи од свога досадањег начина поступања, и то из ових разлога: што се оцене штампају у целости у „Летопису“, а у новинама у изводу, те тако сваки има прилике, да их прочита и из њих и вредност дела сазна; даље, што то не чини ни једно слично друштво књижевно, нити учене академије; што се награде ретко кад досуђују делима од апсолутне вредности, те би тако писци тешко могли наћи издавача својим делима, а тиме би им се и подизање досуђене награде отештало, или тако рећи онемогућило; и најпосле, што публика неби читала, нити радо куповала дела, којима се у оцени можда много што шта приговара, а то никако неби ишло у прилог нашој књижевности.

На позив „Српског ученог друштва“ у Београду изаслан је био секретар друштвени А. Хаџић да заступа ово друштво 8. (20.) и 9. (21.) септ. 1885. у Београду на светковини, коју је срп. учено друштво приредило ради прославе 50-тогодишњице књижевног рада редовних чланова срп. ученог

ЛИСТАК.

ПЛАЧ КНЕЗА АЛЕКСАНДРА.

(Превод.)

У једном руском листу издао је бугарски капетан Кавалов врло занимљиве ствари о путу Батенберговом до Рене. Кавалов је један од оних официра, који су у преврату суделовали; он је пратио Батенберга до Рене, те му је најмања ситница тога пута врло добро позната Ево како описује Кавалов тај пут:

„Тек што смо, пратећи као војничка стража Батенберга, прешли преко реке Искре, ушли смо у Врацу. Била је ноћ и ми стадосмо пред гостионицом и затражисмо стан. Гостионичар се дуго опирао, да нам даде преноћиште, но нашим строгим захтевањем приморали смо га, да даде кнезу једну собу са два кревета, за њега и брата му. У јутру око 6 сати путовали смо даље према Лом-Паланци.

Када смо дознали, да плевнанска регимента није положила новој влади заклетву, плашећи се нападаја, уклонили смо се у једну шуму. Овде смо закључили, да у случају напада плевнанске војске пре свега убијемо Батенберга.

Ово је чуо Батенберг и узнемирено скочио је с кола питајући, да ли ћемо га предати Русији. Ми му одговоримо, да идемо у Рахово где ћемо се укрцати у јахту. У ½ 4 сата стигосмо у Рахово. На обали посматрала нас је велика гомила светине. Стигосмо до лађе, где кнеза прими капетан Карабаров. Кнез је ушао у јахту, на којој су понамештане биле страже, јер смо страховали, да ће кнез из очајања скочити у Дунав. На лађи су били још капетани Карабаров и Рибаров и по компаније 5. дунавског пука, као и један потпоручник, чијег се имена не сећам. Овде дознасмо, да ће кнеза пренети у Турн-Северин. Капетан Јанков из пратње, понуди кнезу 50.000 франака, које смо при затварању кнеза узели са собом и 100 наполеондора. Но кнез прими само 100 наполеондора а од 50.000 само 3000 франака; остатак 47.000 фран. молио је, да се на његово име уложи у једној енглеској банци. За разлог је навео, што се боји са собом носити већи новац. У исто време замолио нас је кнез, да се лађа, место у Турн-Северину, у варошици Пикоту, недалеко од Рахова искрца. До тога времена нисмо ни мислили, да ћемо кнеза руским властима предати. Сви смо држали, да ћемо га у Румунији пустити, нека иде куд га очи воде.

Капетан Карабаров саопшти кнежеву жељу мајору Грујеву у Софију, од куд добије брзојавни налог, да се кнез у највећој брзини заједно са пратњом место у Пикот отпрати у Рену, где се има предати руским властима.

У ½7 кренули смо се даље. На питање кнежево, куда га носимо, одговоримо у Ђурђево, док не добијемо нове налоге. Но он је канда осетио, да га носимо у Русију, те покри лице рукама и поче плакати гласно. Целу ноћ путовали смо низ Дунав. Једнако у страху да ће лађу ко напасти, решисмо, да кнеза из својих руку жива не пустимо. Кнез је био јако немиран. По лицу му се познавало, да бојажљиво гледа своју околину и да се јако плаши за свој — живот. Четње је гласно јецао, а целу ноћ ни ока склопио није. Најмањем шушњу, који се чуо, тражио је узрока. У своју кајуту није ни силазио. Једаред сасвим из небуха запитаће нас, што смо толике страже понамештали по лађи. Одговорисмо, да је све то учињено из прекомерне предострожности, како се његовом височанству не би ништа догодило, јер смо намерни, да га здравог предамо на место опредељења.

Идућег дана, 24. августа, у ½7 у вече, стигли смо у руску варошицу Рену Капетан Карабаров упути се руским властима, које до тог часа још не добише никаквог налога. Карабаров их замоли, да се упитају код виших власти брзојавно, а он сам брзојави мајору Грујеву у Софију.

Накратко после тога стиже из Софије одговор са потписом мајора Грујева, Одговор је био кратак, а гласно је: „Лађицу са кнезом вратите одмах у Свиштово.“ Овај брзојав изненадио нас је све. Настаде дуго саветовање. Многи изражаваху сумњу да Грујев тражи Батенберга. У овој нашој сумњи поткрепио нас је овај брзојав бугарског дипломатског агента у Букурешту Начевића. „Муктуров вам заповеда, да лађу са кнезом вратите у Браилу.“ Овај брзојав уверио нас је, да се у Бугарској нешто велико спрема. Четврт сата доцније добисмо и трећи брзојав са овим садржајем: „Заповедам вам, да лађу без одлагања са кнезом вратите у Рушчук, где ће га народ свечано дочекати.“ Из ових вести и налога дознасмо, да се ситуација у Бугарској променила и то у Батенбергову корист, закључисмо, да се удаљимо од обале, да на средини Дунава бацимо котву, па ту да дочекамо одговор руске власти. Не примили Русија кнеза, сачекаћемо на Дунаву развој даљих догађаја. Но у сваком случају кнеза никако нећемо предати Бугарској, већ ћемо га убити ако би ко дошао да га ослобађа.

Сутра 25. августа у јутру стиже нам извешће да ће руске власти примити Батенберга. Кад се Батенберг уверио да му нема спаса и да ће морати у Русију, заиште и онај остатак од 50.000 фор. јер вели треба ће му „на путу тропка.“

Капетан Јанков преда кнезу заискани новац и затражи од њега признаницу.

Пре но што ће Батенберг лађу напустити,

друштва Ђорђа Малетића и Матије Бана. Секретар је поздравио јубиларе у име „Матице Српске“. Том приликом на предлог и молбу секретара друштвеног поклонио је јубилар М. Бан своју слику у лепом златном оквиру, коју је израдила његова кћи Полексија Тодоровићка. Та слика уврштена је у галерију матичиних слика, које краса дворану друштвену. И други јубилар Ђ. Малетић обећао је, да ће послати своју слику чим је зготови живописац Ст. Тодоровић.

Јосиф Ј. Штросмајер, бискуп у Ђакову и члан матичин, одговорио је врло лепим, својеручно написаним писмом на честитку, коју му је ово друштво послало приликом прославе 70-годишњице његова живота и 35-годишњице владиковања.

Књижевно одељење решило је, да се д сада штампају у „Летопису“ сви говори, који се говоре у свечаним седницама књижевног одељења о св. Сави, почев од године 1884; а тако исто да се напише како су и кад постале свечане седнице књижевног одељења, и шта је ко говорио у њима и где је штампано.

Мита Поповић поднео је био још предпрошле године на награду своју позоришну игру из народног живота у 3 чина с песмама под насловом: „Наши сељани“. За оцењиваче овог дела умољени су били: Јован Ђорђевић и Милорад П. Шапчанин у Београду. Први оцењивач препоручио је дело за награду, ако писац учини неке измене и поправке, а други је дело одбио. Пошто се оцењивачи нису слагали, то је поменута позоришна игра издана на даљу оцену трећем оцењивачу Ђорђу Малетићу. По што је и овај то дело одбио, то није досуђена никаква награда реченој шаљивој игри Мите Поповића.

На основу оцене дра Милана Јовановића-Батута и дра Милана Савића, досуђена је награда од 100 ф. Милутину Ј. Илићу за његову комедију у 3 чина под насловом: „Ново Доба“ и писцу је издана та награда, пошто је поднео уверење штампарије дра Св. Милетића, да ће то дело за годину дана издати на свет.

(Наставиће се.)

Отворено писмо г. Јаши Томићу

уреднику „Заставе.“

Господин Уредниче!

У „Застави“ од 26. августа т г. број 131. штампасте ви писмо једног љубопитљивца под шифром Н. Н., које се моје особе тиче, и дадосте на њега јавни одговор.

Ваш љубопитљивац је човек од доброга кова, јер истину тражи; но ви жудњи његовој не одговористе, јер ваш јавни одговор истини не одговара. — Какви су томе узроци? — незнам, ал предпоставити морам, да сте и ви сами о свему зло обавештени.

Сама природа ствари са собом доноси, да ја најбоље знати морам, шта сам говорио, и какви су ме осећаји и мисли на то побудили, па с тога сам се ево решио, да том ваљаном човеку — вашем љубопитљивцу — задоста учиним; а ви ћете по свој прилици, већ истини у прилог, ово моје писмо у вашем листу штампати.

Дакле! — Чим сам у прошлу скупштину наше црквене општине ступио, видех да су страсти пламтити почеле и мирно гледах шта бива. Кад се иста скупштина ради договора о кандидатима за епархиску скупштину у конференцију претворила и скупштинари се из дворане у ходник и т. д. разишли, био сам и опет миран посматрач онога, што око мене бива.

Сасвим је психолошка ствар, да су поједини људи тек онда, када је веза скупштинског декорума са сваког члана пала, страсти јаче распиривати почели, и кад поједини дођидиши већ тако далеко одоше, да су и раздор сејати почели, тада — тада сам истина, и ја плануо и дотичним довикнуо: „Људи, ви раздор без повода и нужде сејете! — То није српски! — То је глупо — рацки — То је глупи рацки посао!“ — Ово је од речи до речи оно што сам у конференцији рекао. И ваш ће љубопитљивац одма увидити, да је то адвербиална и адјективна форма говора, која се само дотични дођидиша, а не свију скупштинара, тицати могла!

После тога уђем у дворану по шешир и штап и пођем кроз гомиле кући. Тада ће ми двоица баш од они, што највећма ангажовани беху, рећи: „Хвала вам, господине!“ — „Можете захваљивати колко год хоћете, ал ја вам опет кажем, да то није српски, већ са свим глупо-рацки. И ја више у вашем колу нећу да радим,“ беше мој одговор.

Као што видите, није ту ни помисли, а камо ли помена о речи: рац или дивљи рац било! — Тако исто нема ни једне трунчице истине у оној реферади, да је к' мени један скупштинар прешао и рекао: „Да смо ми дивљи рци, ти би сад летио преко тих степеница, ал ми смо мирни и свесни, те и т. д.“ — Није истина већ с тога, што томе никаквог повода није било. И ја овде јавно позивам свакога нека име дотичне личности означи, ако може, која би то у мом присуству рекла била!

Ал кад већ то није и не може бити истина, можда то треба што друго да значи? Можда то треба на штогот прстом да покаже?

Ако је тако, нек је сваком знано, да је мени цео обим право позват, што га пол жај самоодржања сваком човеку даје; а уверен сам, да онај, који мене и мој карактр добро познаје, ни за један тренут ока посумњати се неће, да сам ја кадар то право датом приликом у подпуној мери и употребити. — Ово само знања ради!

У Н. Саду 10. септембра 1886.

Ваш

Др. Младен Јојкић.

(Ово отворено писмо нисмо донели за то, што смо били „зло обавештени“ па се сад поправљамо. На 60 скупштинара било је присутно, кад је др. Јојкић употребио израз „глупи Рци“ и изрично говорио: „Ви сте Рци“ и т. д. Нека г. др. Јојкић слободно пита скупштиваре, па ће чути. Ми смо данас питали о том бар десеторицу, и сваки нам рече, да је „Застава“ речи г. Јојкића верно донела. Ако он то затражи, можемо му служити са изјавом многих скупштинских чланова. Г. др. Јојкић вели у свом данашњем отвореном писму: „Сама природа ствари са собом доноси, да ја најбоље знати морам шта сам говорио.“ Из тога се види, да је г. др. Јојкић био јако раздражен, кад је оне речи изговорио, јер их се више данас не сећа, па из тог изводимо, да их и не одобрава. То је свакојако неко задовољење и ми се радујемо, што из изјаве г. др. Јојкића видимо бар то, да он оне осорне речи није изговорио хладном душом, нити су оне његово стално — мишљење. Ми не одобравамо ни то, што су те речи изговорене ма у огорчењу, зато смо их и осудили, али нам је ипак мило, што их се г. др. Јојкић данас куртализава. Уред. „Заставе.“

Вести из места и са стране.

Немири због колере. У околини Напуља било је немира. Свет се плаши од колере, те неће ни лекаре да прими. Транспорт, који је носио у окужене крајеве дистилирану воду, буде нападнут од сељака. Кочијаше поубијаше. На другом месту потукли се сељани са полицијом, што је она забранила неку свечаност. Пало је мртвих и рањених.

Наши калуђери. Пишу нам из Беочина: На Усекованије изилази се по старом обичају у винограде а Беочинци и Футожани са суседним селима у Думбово. Том приликом видеше људи, где управа православног манастира Беочина оре на тај дан са 5 плугова своје земље. Међер има свет право, који данашњег намесника и не зове друкче него „Палко“, јер се у овом српском манастиру заборавља све српско, пошто се на српски светац не светкује, а о скроз мађарском особљу тога манастира и да не говорим. Или је намесник заједно са својим настојатељем и Германом једнога мњења са оним владиком, који је на питање свога кувара: шта ће на Усекованије да зготови? — овоме заповедио, нека само кува говеђу чорбу, **а св. Јован био бити покоран, па му не би главу одсекли, те да калуђери због њега постом испаштају!**

Антисемитски конгрес у Букурешту држао је већ други свој састанак. Дворана је била препуна. Тајник одбора Горовај прочитао је брзојавне поздраве, који стигоше конгресу из разних крајева Европе. Председник Гербел разлагао је потребу антисемитског међународног удружења. Мађарски изасланик др. Комлоши говорио је о разним чивутским особинама, а Румун Станкулеску расправљао **је чивутско питање са народносног гледишта.** Говорника је било још пуно. Одушевљење је велико. Конгрес још траје.

Неће да плате порезу. У Коруни у Шпанији било је прошле недеље озбиљног немира. Немири су постали услед тога, што је пореза велика, па је становништво не може да плаћа. Власти су строго угњивали порезу, па се становништво побунило. Кућу порезног чиновника су разорили, књиге и папире попалили, а живот чиновников био је сваког тренутка у опасности. Жандари су дошли да утишају немир, но наишли су на велики отпор. Три жандара и више грађана остадоше рањени. У понедељак су се поновили немири, те је морала војска доћи, да утиша немир. Но то јој је врло тешко пошло за руком. Светина се служила с динамитом, те обрапила многе војнике. По улицама пало је доста мртвих и рањених. Власти су ухапсили многе грађане те отпочели истрагу.

Препорука. Човек не би могао веровати, да ће један кардинал правити рекламу за лош позоришни комад. У варошкоме позоришту у Верони давао се нов комад „L' uomo“ (човек), који црта религиозно философски предмет. Комад није ни занимљив ни забаван. Грађанство није хтело комад гледати, а још мање с тога, што је велика врућина. И тако је позориште било доста празно. Али то није било доста владици веронском, кардиналу Каноси, он је дао раздавати хиљадама плаката, у којима се сваком прети проклетством, који би се усудио ићи у позориште да гледа тај „безбожни комад“. Добра намера кардиналова учинила је баш противно. Грађанство поврве сада јатомице у позориште, које је сада сваке вечери дупком пуно.

Из Новог Пазара пишу „Н. Б. Дн.“ ово: Изгледа ми као да нас је судба проклела, те вам нисмо у стању никад јавити какву повољну вест. Ја нећу да морим наше читаоце, пишући о разним насиљима, које овде народ трпи, то је и иначе добро познато. За овај пар ја ћу се задржати само око наше школе. Поред све наше сиротиње, која нам не допушта, да уредимо наше школе мало боље, још нам се чине разне пакости. Да нам то чине Турци, ми би смо још и оћутали, јер смо од њих на то навикнути, али у овом случају хоће баш сам наш владика Мелентије да се покаже, колико му је стало до српске просвете. Готово без икаквога узрока истерао је ту скоро нашег учитеља и нашу учитељицу. Узалуд је народ протестовао, владичина је реч тежа — кад ваља чинити пакости, и тако остадоше нам школе без учитеља. У својој несбузданости попретио је владика свакоме грађанину, који би се заузео за учитеља у учитељицу, да ће га отерати у Родопску планину. Ето ко створа земљиште бугарској пропаганди.

Вести из Србије. „Н. Б. Дневнику“ Радосав Митровић телеграфише из Бајине Баште ово: Полицијска власт јуче ме скрити за опорочавање власти, осуди на 30 дана затвора и затвори, непримајући новчану замену. То је све учинила по сведоџби Луке Мурића, Борисава Шунића и Јосифа Божића, од којих прва двојица нису ни били на месту говора, о коме су сведочили, а моје сведоке није хтела да испита. Изјавио сам жалбу начелству. — „Одјек“ пак пише ово: Г. Стојадин Катић, артиљериски пуковник, стављен је у пензију. Кажу да је г. Катић, приликом избора посланика 26. априла у Ваљеву, на питање, је ли потребна војска за утишање нереда, одговорио до душе отвореном депешом, да нереда никаквога нема, и да је та депеша тужеима служила после као доказ против тужбе полициске, да је било нереда Неки би хтели то довести у свезу с овим пенсионовањем г. Катића, пошто је он још способан за службу. — Друштво монопола дувана отпустило је 20 Срба радника крижача, па узело странце.

Скуп правозаступнички у Србији. Јуче је у Београду била прва седница правозаступничкога скупа. О њој пише „Одјек“ ово: Из огласа, који смо у листу нашем донели, а којим се правозаступници у Србији позивају да дођу на скуп, зна се, да је задатак скупу, да поради на измени закона о правозаступницима, да заснује удружење правозаступника у Србији, којем би израз био један друштвени, без сумње правни, лист, и да се постара о начину, како да се правозаступници и њихове породице обезбриже. Лепа мисао, која се само с хвалом може споменути! Надајмо се, да ће српски правозаступници појмити свој велики задатак, те се потрудити и порадити да у извађању наше земље па бољи пут у постављању јој чврћега и сталнијега државнога темеља заузму онако достојно место, као што су њихови другови на западу заузели у историји свога отачаства. Наши правозаступници имају у том погледу одиста дивних угледа из кола људи свога занимања. Нека се сете само Гамбете, Жила Фервија, Кремије-а, Милфелда и т. д.

Вежбања с писмоносним голубовима. Пре неколико дана донето је у Довер, у Енглеску, 700 до 800 писмоносних голубова из Брисла за летење у опкладу, и то нарочитим паробродом. Голубови су били затворени у нарочитим котарицама, које се праве само за то. Кад су их пустили у Доверу да лете кући, било је дивота посматрати их, јер је ваздух био доста чист од паре и време лепо. Све котарице су биле поређане на обали морској, и на један пут су све отворене, кад је за то издан знак. Тице се подигоше у вис као прави облак, па онда полетише у правцу према Калеу. Тако исто пре тога однето је у Довер из Париза 500 голубова, који су изучени за службу у рату, те су тамо пуштени да се врате у Париз кући.

Кратке вести. У Молу се убио српски нар. учитељ Никола Грујић. — Београдска стрељачка дружина приредила је 29., 30. и 31. о. м. свечано гађање. Учествовале су све стрељачке дружине из унутрашњости Србије. — Августа месеца исечени су у Кини 700 хришћана, 900 су умрли од глади, а 30 села је изгорело. — У Савојској ухваћена су два талијанска официра, који су прецртавали утврђења. — У Пернамбуку проневерио је благајник Чивутин 2 милијона ф. — „Глас Дубровачки“ престао је излазити. — У Кини су хтели убити енглеског конзула Бурна. Он се само бегством спасао. — У Пешти је умрла једна особа од колере — 24. и 25. септембра биће у Берлину конгрес жељезничких друштава. — У Свилајнцу у Србији основаће се друштво за прераду кокона свилобуба. — У Русији је беснио велики приморски ветар, који је начинио грдне штете. — 7. септ. биће ванредни збор српског пољопривредног друштва у Београду.

Народна просвета.

Српски листови. Доносимо преглед оних српских листова, који данас излазе:

Стручни: „Тежак“ економски лист, излази у Београду под уредништвом Вучка С. Богдановића. „Школски Лист“ уређује Н. Ђ. Вукићевић у Сомбору. „Учитељ“ излази у Београду. „Старинар“ уређује М. Валтровић у Београду. „Глас Истине“ духовни лист уређује Сава Петровић у Н. Саду. „Истина“ духовни лист излази у Задру. „Гудало“ музички лист уређује Мил. Петровић у Вел. Кикинди. „Право“ правнички лист излази у Београду. „Позориште“, уређује А. Хаџић у Новом Саду.

Забавно-поучни и књижевни. „Стражилово“ уређује Јован Грчић у Н. Саду. „Јавор“ уређује др. Илија Огњановић у Нов. Саду, „Гусле“ уређује Св. Љ. Гавриловић у Београду. „Босанска Вила“ уређује Бож. Никашиновић у Сарајеву. „Српкиња“ уређује Јован Поповић у Панчеву. „Женски Свет“ уређује А. Варађанин у Новом Саду.

Чисто књижевни и поучни: „Српство“ уређује М. В. Веселиновић у Београду. „Летопис Матице српске“ у Н. Саду. Уређује Тона Хаџић. „Гласник“ српског ученог друштва у Београду. „Годишњица“ Чупићеве задужбине.

Политички: „Застава“ уређује Јаша Томић у Н. Саду. „Србобран“ уређује Павле Јовановић у Загребу. „Браник“ уређује Н. Јоксимовић у Н. Саду. „Наше Доба“ уређује др. Ст. Павловић у Н. Саду. „Српски Лист“ уређује Сава Бјелановић у Задру. „Глас Дубровачки“ у Дубровнику. „Одјек“ уређује М К. Станковић у Београду. „Самоуправа“ уређује Пера Тодоровић у Београду. „Видело“ уређује Лаза Комарчић у Београду. „Нова Уставност“ у Београду. „Београдски Дневник“ у Београду. „Нови Београдски Дневник“ уређује Мита Ценић у Београду. „Шабачки Гласник“ уређује А. А. Славуј у Шапцу. „Глас Црногорца“ уређује др. Лаза Костић на Цетињу. „Српске Новине“ уређује Ст. Ћурчић у Београду. „Новине београдске општине“ у Београду. „Сарајевски Лист“ у Сарајеву. „Српски Народ“ уређује Др. Ј. Грујић у Н. Саду.

Местни листови: „Бачванин“ уређује Коста Радуловић у Сомбору. „Садашњост“ уређује Мил. Петровић у Кикинди. „Панчевац“ у Панчеву. Уређује Косанић. „Глас Народа“ уређује Панта Поповић у С. Бечеју. „Нишке Новине“ у Нишу. „Златибор“ у Крагујевцу.

Шаљиви: „Стармали“ уређује др. Јован Јовановић у Н. Саду. „Брка“, „Муња“ и „Грбоња“ у Београду. „Драшков Рабош“ уређује Јово Метличић у Сплету. „Зоља“ у Митровици.

Дечији листови: „Невен“ уређује др. Јован Јовановић у Н. Саду. „Голуб“ уређује Јован Благојевић у Сомбору. „Срче“ уређује Ј. Миодраговић у Београду. „Мала Србадија“ у Београду.

Разни листови: „Србинови записници“ Милоша Грабовачког у Земуну и „Родољуб“. Свега 43 српска листа.

Српске народне школе у Сомбору 1885/6 Године. У Сомбору било је ове године за свакидашњу школу од 6—12 година обавезне српске деце: а) у самоме граду с предграђима 356 мушких, 343 женских; свега 699; б) на селиштима свима у пределу сл. кр. града Сомбора има 388 мушких, 337 женских; свега 725 деце. Укупни дакле број за свакидашњу школу обавезне деце износи: 1424. Осим тога по гласу поглаварственог пописа било је за повторну школу обавезних од 13—15 година мушких 94, женских 107; свега 201. Уписано је било у школу и школу полазило: а) У градским и предградским школама 266 мушких, 286 женских; свега 552 ученика. б) У осам школа на селиштима Сомборским било је ученика: 164 мушких, 148 женских; свега: 312. По овоме дакле ишло је у све сомборске српске школе 430 мушких, 434 женских; свега заједно: 864 ученика, од којих је било 857 српске православне деце, а од осталих су петоро римокатоличке, једно еванђеличко лутеранско и једно реформатске вере.

позове официре, да се са њима опрости. Том је приликом рекао ово:

„Ја сам бугарску војску љубио и жао ме је што Бугарску овако остављам. Да су ме о свему раније известили, ја би својевољно напустио престо и отишао часно из Бугарске. Ставио би своју војску у ред и опростио се од ње као шеф. Желим вам свако добро. Ја ћу се навек старати за срећу Бугарске и заузимаћу се где год буде нужно за њу. Молим вас поздравите ми моје пријатеље, мајора Попова и побочнике.“

Ове речи саслушасмо мирно, те почесмо спремати излаз кнезу.

Из лађе па преко ћуприје беху намештени ћилимови, с једне и с друге стране наместисмо питомце војничке школе и по компаније војника у ред Кад је кнез пошао на поље командирасмо „пред перси!“ Кнез нас замоли да проговори коју војницима. Ми му то дозволисмо, а он рече: „Нека само ваш будући кнез воле војнике, као што вас ја волим. Будите здраво браћо моја!“ Војници повикаше: „Останите срећно!“ Питомци војничке школе ћутаху као заливени.

На обали примише кнеза два руска коњаничка официра у свечаном руву и одведоше кнеза и брата му у варош Рену. Лађа се вратила натраг, а ја сазнавши подробно, да је у Бугарској избила контрареволуција са Стамбуловим, Муткуровим, дакле оличеним кнежевим присталицама на челу, склоним се у Русију.

И. И—ћ.

Трговачко-занатлијски део „Заставе.“

Предлог нашим сеоским трговцима.

У прошлом трговачко-занатлијском делу „Заставе“ саопштили смо нашим читаоцима вест, која је уско скопчана са интересима наших сеоских трговаца. Јавилисмо, да је пуно изгледа, е ће трговина с јајима у Угарској добити великог полета. Да проговоримо сада о овој ствари коју опширније.

Енглеска троши годишње просечно највише јаја. Гајењем пернате живине у Енглеској не добије се онолико јаја, колико је за потрошњу нужно, те енглеске трговачке куће морају да подмирују потребу из иностранства Досад је највише Италија подмиривала те потребе. Из Италије се извозило годишње на 300.000 мет. цената јаја за Енглеску. Сада ће тај извоз по свој прилици да престане, јер се појавио неки неспоразум између талијанских препродаваца и енглеских трговачких кућа. А да увоз јаја у Енглеску не би трпио никакве препреке потражиле су енглеске трговачке куће друге изворе где би потребу јаја намирити могле. Тај би извор био Угарска, а Енглези су се већ обратили на трговачко-обртничку комору у Пешти у истој ствари. Преговори су већ отпочели.

Са привредног гледишта било би од велике користи, да се ти преговори сврше повољно. Енглеска би тада извозила силну количину јаја из Угарске. те остављала свој новац у нашој земљи. Кад узмемо, да се за толикогодишње енглеске трговачке свезе са Италијом, основала у Италији нарочита жељезничка компанија за извоз јаја, онда је јасно, да се у обрту налазе — милијони. Како би то згодна закрпа била подераној одећи угарских производних сталежа! Развитком трговине с јајима било би поможено најјачим производним сталежима — ратару и трговцу.

Гајење домаће пернате живине доста је развијено код угарског земљерадника. Женскиње у нашим ратарским кућама одгајивају живину те добијају доста јаја, које после по недељним пијацама и у варошима продају. Осим тога купују и Чивути јаја, па их после шиљу у Беч и Пешту. Но сва та потрошња је мала. По ратарским кућама остаје много непродатих јаја, које после ратари морају и преко потребе да троше, само да се не укваре. Дође ли до трговачке свезе са Енглеском, поћи ће и у овом на боље. Потребе ће бити велике, та ће се јаја моћи продавати и то по скупљој цени, но што је то досад био случај. Тиме би се дабогме доста помогло угарским ратарима.

Но ако дође до споразума између трг обрт. коморе и енглеских трговаца, отвориће се и нашем сеоском трговцу извор лепој заради Сеоски трговци били би препродавци, т. ј. куповали би од ратара јаја, па их после преко Пеште извозили у Енглеску. У Пешти би постојало трговачко средиште, које би се о одашиљању у Енглеску већ старало.

Наш је предлог, да наши сеоски трговци треба да буду препродавци у овој трговачкој грани. Зашто и овом згодном приликом оставити Чивутима, да они заслужују, кад сеоском трговцу баш тако не претиче, да он и ову зараду напусти? Наш сеоски трговац неће да се бави послом, којим се Чивути баве, на пр. куповањем хране, кожа, па сада и јаја. Веле стид их је. Ми пак мислимо друкчије. Није дика ни бавити се трговцу економијом, па после пропасти. Свакако мећемо овај наш предлог сеоским трговцима на срце. Честите зараде не треба нико да се стиди, па се надамо, да сеоски трговци неће лакомислено прећи преко овога.

А сада све зависи од трговачке обртничке коморе у Пешти. Схватили ову ствар са гледишта интереса трговачког и земљерадничког сталежа, онда ће гледати, да се што пре згоди са енглеским трговачким кућама, те је нов извор прихода за трговце и ратаре пронађен. А томе би већ било време. **И. И—ћ.**

Ново вино у трговини.

Пре неколико недеља ми смо донели на овом месту чланак под горњим насловом. Онда смо се позвали на чланак под истим насловом који је писао у „Тежаку“ Мита Петровић и обрекли, да ћемо тај чланак бар у изводу саопштити. Како је сад време бербе, то овим искупљујемо своју реч:

Највише вина, што се код нас на страну прода или у земљи потроши, ново је вино. Не прође тако рећи ни неколико недеља после бербе, а већ су ту трговци и гостионичари, који траже вино да купе. Они га обично нађу колико год желе, јер и производницима је стало највише до тога, да се што пре опросте свога производа. Тако се налази код нас много њих, који виноград имају, а никад нису још имали стара вина. Ти дакле управо и незнају, какво вино може да произведе њихово земљиште.

Није много боље ни у самом Срему. Бела стара вина налази се до душе доста, али стара црна вина, које је главнија роба на светском тргу, има и тамо саразмерно мало. Највећи део вина попије се или на самом месту као ново, или дође у руке паметнијих страних трговаца, који га користећи се његовим добрим својствима изобразе за ваљано вино, какво се тражи у светској трговини. Међу самим производницима мало их је, који би знали и хтели да се лате тог посла.

Велика је разлика између новог и старог вина. Ново је вино тек у пола готов производ. Од свега, што се у добром вину цени, има оно само једино својство, да опија, а од благости куса и изречене ароме нема у новоме вину ни трага.

Вину треба дакле оставити времена да се преобрази. Време то није за свако вино једнако дуго, гдекоје сазри т. ј. достигне вршак свога развитка раније, друго доцније. Баш боља јужна вина требају дуго времена, док дођу до највишег степена савршенства, али се после у толико дуже одрже на том степену, 30, 40 и више година, дочим се вино, које је већ друге године са свим сазрело, ретко дуже држи од 5—6 година. Славно бордовско вино развије се н пр. у бурету до свог савршенства истом за десет година.

У извесним приликама даје се иначе то време скратити згодним поступцима. Овамо спада чешће претакање, чишћење бистрење, зрачење, цеђење, пастеризовање. Све су то радови, које искусни винарски трговци у западним земљама добро познају и без којих се неда данас у том послу напредовати.

Ново је вино то исто што и полузрела јабука. Поједи је и лако се можеш разболети, дочим зрео плод човека разгали и освежи. И ново вино штетно је по здравље. Врло лако може од њега да оболи желудац, онај, који га више пије, добија зверску ћуд и сутра дан грозан мамурлук. Од доброг старог вина нема никад тих посљедица, по којима се иначе може доста сигурно оценити ваљаност некога вина.

С тога је права грехота недочекати вино, да буде од њега оно што треба да буде, него га пити док је још ново. Ако се жели, да српско вино стече „пијацу“ у свету и да тим послужи повећању благостања у земљи, онда се то даје постићи само старим вином. Извоз новога вина из земље исто је то, што и извоз сировине, а увоз старога вина то исто што и увоз израђене робе. Народно-привредни интереси захтевају да се и једно и друго колико је могуће ограничи.

Да се производи код нас старо вино у знатнијој мери нужно би било, да се винарска вештина већма распрострe у народу. Данас се она налази једнако у повоју. За велику већину наших виноградара састоји се та вештина једино у том, да спроведу врење. Јели једном вино преврило, онда су они са својим послом готови и мисле, да су тим за свој производ урадили све, што су могли. Али већ напред смо рекли, да је ново вино само у пола готов производ, да је још сировина и да због тога неможе ни имати цеву као савршен производ. Та је ствар позната, да од вредности неког фабриканта преставља сировина саразмарно мален део!

Па ни само врење, тај једини посао већине наших виноградара не спроведе се увек као што треба. Вино, које је уредно преврило, куповаће винарски трговци вазда радо, јер знају да ће имати посла са ваљаном сировином, која ће им труд око њеног усавршавања сигурно наплатити. Али вино, које није са свим преврело, ставља купцу у изглед стотине неприлика, које ће имати при даљем његовом обрађивању, он купује „мачку у џаву“ и с тога га радије и не купује или далеко испод вредности. Није ли са свим наравно, да винарски трговци бегају од таквих предела, који су на гласу са непревреле вина?

Случајеви, да вино не преври потпуно, догађају се најчешће баш оних година, кад је грожђе најбоље. Таква добра година за вино била је у Срему прошла 1885. година. Особито Черевић и Илок са њиховом околином могли су бити са бербом задовољни. Али та вина остала су слатка и пошто је врење престало. Сласт у вину одговара некако тамошњем локалном кусу и сви су пуни хвале лањскога вина. Гдекоја места н. пр. Черевић, већ су јесенас распродали то своје вино, у другима има га још и данас у великој количини, а нико га не тражи, нарочито не страни трговци. Још највише од тог слатког вина продато је за Србију, где у потрошачкој публици влада исти кус као и у Срему. Пишу ми из Черевића, да су сада концем марта долазили тамо београдски гостионичари, који нису могли доста да се нахвале черевићког вина и ако су жалили, што још јесенас нису дошли. Ти гостионичари разуме се, нису куповали то вино за то, да га држе, док не сазри, него снамером, да га одмах точе у својим механама и кафанама. Они су могли бити са тим вином задовољни, јер су погодили кус својих гостију, али то није интернационалан кус, који баш на против одбија свако црно вино, које слади. Док једном наши виноградари не почну озбиљно са том чињеницом рачунати, дотле је за наше вино немогућа конкуренција на светској пијаци.

Слатко вино није дакле ни у пола готов производ, него тек у четвртину. Остају још три четвртине процеса да се обаве, а накнадно је врло тешко постићи, да исти прођу повољно. С тога цена таквога вина ни из далека не одгора изврсном саставу шире тога вина и искусанински трговац плаћаће за њега још мање, него за обично преврело вино из лошијих година, јер зна да свој новац ризикује. Може му за руком поћи, да накнадно врење потпуно обави и онда је направио сјајан посао, јер је стекао изврсно вино, али може му и не поћи за руком и онда је насео.

Све се то види и из анализе лањскога вина. Набавио сам себи једну бочицу вина из Черевића и то од таквог, које се тамо сматра као најизврсније. Нашао сам у њему 11·29 запреминских процената алкохола, дакле далеко не онолико, колико га у вину може бити. Али вино је то имало 10·32 процента екстракта, отуд најмање рачунајући бар 7 процената шећера. Да је дакле врење у том вину потпуно спроведено, било би у њему 3 и више процента алкохола више, број, који показују само најфинија вина. Какво боговско пиће могло се отуд развити лежањем! Прилика је била ту, али је пропуштена и то пропуштена из незнања.

Такви случајеви треба да упозоре, како је јако потребно, да се виноградари тачно поуче о важности и о течају врења. Ко то једном зна, знаће у свима приликама, па и тамо, где нема још прописа из практике. То показује јасно, да без винарске школе не можемо очекивати никакав напредак, те се мора желети, да се што скорије нађу средства за оснивање исте.

Српска задруга за међусобно помагање и штедњу у Новом Саду.

Новосадска српска задруга, за међусобно помагање и штедњу издала је погодишњи извештај о свом раду, из ког износимо ми ове главније податке.

I. Промет примање износи 1,035.181 ф. 88 н. а издавање 1,015 985 фор. 39 н. Од овог издавања спада само на прима менице 666.294 ф. 24 новч.

II. Стање завода, имаовина износи 688.051 ф. 61 н. а дугови 677.579 ф. 98 н. Од овог спада симо на улоге 511.692 ф. 30 н.

III. Преглед губитка и добитка, заслужио је завод 26.877 ф. 28 н. а издаје на камате и трошкове 16.405 ф. 65 н. Чиста добит износи 10.471 ф. 63 н.

Укупни промет од 1-ог јануара до 30. јуна износи 2,047.538 ф. 51 н.

Из ових података јасно се види, да завод из године у годину све лепше напредује и да његово поверење код страних поверитеља и улагача непрестано расте, које ми са великим задовољством бележимо, и као леп пример на овом месту износимо, не би ли се и други наши новчани заводи потрудили, да строго одмереним корацима новосадске задруге пођу. Желити би било, да се свугде ове врсте заводи по нашим местима где је год могуће оснивају и да наш народ од материјалних непогода заклањају. Ми смо уверени, да ће српска новосадска задруга својим саветом и нужним средствима, где је год нужно, пружити братску руку у помоћ, да млађу своју браћу на добар пут упути. **Д. С.**

Вести из трговачко-занатлијског света.

Стање усева у Угарској. По извештајима, који стигоше до јуче угарском министарству за земљорадњу, стање усева и ситуација је ова: Шеница. По свима крајевима монархије изузев неке пределе горње Угарске и Ердеља — вршидба свршена. Како у горњој тако и у доњој Угарској на многим местима је одпочето сејање шенице, али како је непрекидна суша отешкана је радња око орања и сејања. Раж. Жетва и вршидба је у свој земљи свршена, поново орање за јесењи усев у велико одпочело па и сеје се на више срана јесењи раж. Зоб. Изузев упаније Бихарску, Хевешку и Сатмарску вршидба је по свуда свршена. У горњој Угарској прекомерна препека је веома рђав уплив имала на каквоћу овогодишњег зрна. Репица. Већином је по свих крајеви засејана, споро ниче пошто кише нема а врућина је уз то велика. Једино се боље указује ова биљка у доњој јужној Угарској на они мести, где је ту скоро благодетне кише било, те је у велико никла. Кукуруз. У горњој Угарској осушен ситан, неразвијено зрно почиње зрети, берба ће врло слаба бити. Кише је фалило на време скоро по свима крајевима монархије, те је већином хрђаво стање кукуруза. Изузетак је од чести само у жупанијама: Зали, Пештанско-Пилишкој, Бачбодрошкој, Чанаду, Крашо-Серењу и Торонталу, где је у малом развитку зрна по нешто кише било. Вариво. Мауната зрна су већином се рђаво развила, с оне стране Дунава грашак и пасуљ лошу жетву имадоше. У западној доњој Угарској позни усеви слаб развитак показаше. У Ердељу по досадањим покушајима може се са резултатом жетве задовољити. Грожђе. Већином је ситнога зрна, али добра једна киша много би допринела, да грожђе окрупни. У горњој Угарској винова лоза слабо носи рода. Са оне стране Дунава је средња берба у изгледу, у јужно доњим крајевима биће више него средња берба; у Ердељу је грожђе са ладних киша опознило те ће много касније него обично сазрети. Воће. У опште узето у целој Угарској овогодишња берба са воћем веома ће слабо да испадне. У горњим пределима и нема никаква воћа другог осим по неким крајевима шљиве што су успеле. Шљиве су иначе у доњо западној Угарској, и по неким ердељским жупанијама добро родиле и одржале се. — Здравствено стање је у целој монархији задовољавајуће.

Назадак трговине на Реци. Из Реке пишу 3. о. м. „Нар. Нов.“: Несретна колера није само многе породице у црно завила уграбив им главу радника или брижљиву мајчицу нејачној дечици, већ је Реци и у њевином трговачком развитку задала љут и касно излечив ударац. Река је управо блокирана такозваним кварантенима, а тако и град Трст. Нема више у луци оног весеља, оне трговачке вреве. Пароброда сењскога друштва невидиш, а оно друштва Шверљуга ет Комп. гледаш усидрене у луци, где чекају боља времена, да полете у красну Опатију. Једном речи, на Реци је за сада трговина престала. Морске контумације убиле трговину. Сва околна поморска места плаше се лађа, долазећих из Реке, мислећ, да ће свака колеру довући. Град Река много трпи, а с њим заиста и хрватско Приморје, које дневице тражи овде заслуге Сиромаштво је овде грдно, па нека још један месец дана потраје ова блокада Реке и Трста, то ћемо у зимско доба тек осетити ужасне посљедице беде и сиромаштва.

Париска светска изложба 1889. г. отвориће се 5. маја а трајаће до 31 октобра 1889. Ствари за изложбу примаће се најдуже до 1. априла 1889 г.

У Глини приређује тамошња пољопривредна подружница 23 т. м. изложбу стоке и плодинах. Излагачи биће награђивани новцем и дипломама.

Нови извори петролеја пронађени су и у Калифорнији, што је особито важно и за оне крајеве Један једини тамошњи извор даје дневно 50.000 килограма. У осталом нигде још нема тако издашних и тако многобројних извора каменог уља као у Русији, око касписког језера, чији петролеум осваја све више и више јевропске пијаце у наточ американском, а нарочито у Аустро-Угарској и Немачој скоро ће га са свим истиснути.

Угарски петролеј. У Керешмезе има врло богатих петролејских врела. У Пешти се основала компанија из нечивута које ће то врело откупити и њиме руковати. — Радујемо се што ово врело није дошло у Чивутске руке.

За пекаре. Министарство привреде решило је да се пециво пекара сматра за животно средство, те га може свакако и на сваком месту продавати.

„Јавност“ лист за огласе излази у Земуну издањем Милоша Грабовачког. Лист доноси огласе а излазе по потреби. Шиље се бесплатно, а растура се у 5000 примерака. Изашао је 5. број. Пажњи наших трговаца и занатлија препоручујемо овај лист.

Трговина.

= **Нови Сад** 2. (14.) **сентембра.** Није без побијајућег утицаја на житарске берзе, сав досадањи развитак политичних догађаја на Балкану у опште а посебце бугарска революција која се донекле свршила на **мирн** начин. Када оно прошлих недеља збацише и прогнаше из земље кнеза Батенберга, беху се на континенталним житарским берзама курзови ране знатно на више подигли, зар што је сваки живи држао да неће без рата и то замашног проћи догађај тај. Међутим Александар је ево и после владавине од „10“ дана својевољно оставио бугарски престо и земљу, а мир се у земљи и нигде — на другом месту пореметио није. Курзови ране ударили па ниже, а курзови разних хартија од вредности услед одржаног мира помолише увучену главу те се и опет пењу на цену што вишу. Али и ако није сала близу рата, па и ако га баш и не буде не смемо заборавити на ту околност да ране није ни у којем пределу сувише, те неће ове, па и идуће године у цени опасти. Моментани политички догађаји неће моћи допринети те да се зрну не одржи цена она, која приличи у времену када је ране у веома одмереним количинама по свих производних пределих.

По новијим извештајима са горњих пијаца житарских цена је шеници са 25—30 н., раж са 10 н., а кукуруз са 10—15 нов. јевтинији. На нашој пијаци је цена шеници у течају од неких шест дана са 30—40 н. пала, кукуруз са 10—20 н., Зоб са 10—20 н. и јечам са 30—40 н поскупио.

Довоза за раном имамо задоста, спекулација и млинови су вољни купци.

Плаћа се за пшеницу новосадску, шајкашку и сремску прве каквоће 8 ф. 20—40 нов., средњу 8 ф., лакша роба 7 ф. 80 н. Наполица 6 ф. 60—70 н., на веће партије се погађа и до 6 ф. Кукуруз пов некрљен 2 ф. 40—50 н. од 100 кгр.

Свињи угојени тешки 39—40 н., средњи 39 до 40 н., лака роба 40—42 н. од 1 кгр. Неке су партије тешке робе одвежене у Будимпешту, лака роба се у месту троши.

На месарској пијаци је доста слаб посао. Теоци и јагњци мање пролазе, већином се живина перната троши. Теоци млади 8—10 ф., средњи 12—14 ф., тешки старији 16—22 ф. од ком. Јагњци 6—12 ф. од пара. Коже телеће 3—3 ф. 40 н., јагњеће 1 ф. 10—40 н. од пара.

Време врло топло, ведро. Виногради би требали благе кише сад пред бербу. Берба ће у нашој околини у средњу руку испасти. Али каквоћа вина овогодишњег биће изврсна. Старог вина је пуно и у наших подрумара и у фрушкогорских виноградара. Цене су свеудиљ јефтине, а продаја незнатна.

Нама стижу вести, да се знатне количине вина са горњих виноградских пијаца у иноземство односи, али је ово већином фабриковано чивутско вино, до нас, да продуцената недоспе стран већи купац, тога већ знају Чивути одмах горе уловити.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи
од 2. септембра.

Дукати — — — — — — —	5·93
Наполеондори (20 франака) — — —	9·98
4% угарска златна рента — — —	107·20
5% „ папирна „ — — —	94·80
Немачке држ. марке — — — —	61·70

Најновије вести.

— Јављају из Софије: Влада ће предложити бугарској скупштини да за 2 милијона динара откупи добра кнеза Александра. Скупштина ће трајати највише четири дана.

— Руска влада одговорила је на бугарска питања овако: 1. Русија ће помагати данашњу владу, док та влада буде бранила интерес Бугарске и док влада ред и мир. 2. Русија држи да није време приступити избору новог бугарског кнеза, пре но што се у Бугарској духови не смире. 3. Русија ће помагати уједињење Бугарске, али мирним начином. 4. Добри одношаји између Русије и Бугарске могу се успоставити и то зависи од садање бугарске владе. Она мора поправити своје погрешке. Остале услове неће Руска влада још саопштити, јер држи да је то прерано.

— Јављају из Петрограда: Од Стамбулова дознао је дописник „Новости“ ово: Кнез Александар хтео је да оде из Бугарске а да не захвали на престолу. Но на то су га једва наговорили. Стамбулов уверава да ће његова странка пристати на сваког кнеза, кога Русија предложи.

— Јављају из Будапеште: За последња три дана било је у Будапешти двадесет и два случаја болести, које јако личе на колеру. Од отих болесника умрло је 9 особа. Лекари веле, да за сад још не могу знати је ли то колерина или права азијатска колера. У Трсту се колера шири. Бечка влада забранила је промет жељезнице између Беча и Далмације а то све зато, да се не унесе колера.

— Што се тиче противруског правца, којим је по немачким и енглеским новинама задахнута бугарска скупштина, то су у Петрограду убеђени, да ће бугарска скупштина у одсудном часу такве закључке донети, какви јој се буду из Петрограда препоручили.

— По једном енглеском листу изјавила је аусто-угарска влада немачкој, да ће се противити сваком руском покушају против слободе балканских држава. Та се вест по свој прилици за то протура по свету, што је Русија прво изјавила, да неће трпети, да Аустрија присаједини Босну и Херцеговину, још мање пак да продре још даље на Солун.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 2. септембра у вече.)

Софија. Овде очекују, да веле-силе потврде данашњу бугарску владу. Поједини дипломатски агенти великих сила добили су налог, да известе о овом бугарску владу.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изишао је 36. број

СТРАЖИЛОВА

са овим садржајем:

На Тичару. Песма од Војислава. — Под образином. Приповетка. Написала Милева Симића (Наставак) — Записи. Од Љ. П. Н. — Цртице угљеном. Од Хенрика Шенкјевича. С пољског превео Рајко. (Наставак.) — Девети дан. Путничка успомена. Од Л. Томановића. (Свршетак.) — Књижевност. Наше књижевне прилике и неприлике. Од Милана Савића. (Свршетак.) — Листак. Писма Вука Стеф. Караџића Лукијану Мушицком. Износи на јавност Миливоје К. Бранковић. X. и XI. — Листићи. Гласник. — Позориште и уметност. — Књижевне новости. — Читуља.

„Стражилово“ излази сваког четвртка на читавом табаку. Цена му је 5 фор. а. вр. на целу годину, 2 фор. 50 новч. на по године, 1 фор. 25 новч. на четврт године. За Србију и Црну Гору 14 динара или 6 фор. на годину. — Рукописи се шаљу уредништву а претплата администрацији „Стражилова“ у Нови Сад.

НОВЕ ШКОЛСКЕ КЊИГЕ.

Сад баш изађоше из штампе нашом накладом **две нове школске књиге**, и то:

СТАРИ И НОВИ ЗАВЕТ

Цена 50 новчића.

НОВИ ЗАВЕТ

Цена 30 новчића.

Прерадио и за школу удесио **Мита Нешковић** учитељ.

Текст у овим књигама је из св. писма, а превод од Даничића и Вука, — дакле од наша два најмеродавнија човека у том погледу. Распоред пак у овим књигама сасвим је друкчији, него што је то у другим до сад изданим књигама ове врсте. Писци тих књига држали су се реда, који је и у обичним библијама за одрасле. Писац пак ових књига распоредио је градиво онако, како ће то за децу најбоље одговарати, с тога их најтоплије школским властима, учитељима и свима пријатељима деце препоручујемо.

Књижара Луке Јоцића и друга
у Новом Саду.

НОВА КЊИГА.

ОВАЈ ЧАС ЈЕ ИЗИШЛА ИЗ ШТАМПЕ:

МАЛА ПОЕТИКА

(НАУКА О ПЕСНИШТВУ)

практички удешена за школу (особито за средње школе) и домаћу потребу

написао

ДР. СТЕВАН ПАВЛОВИЋ.

ОДБАРИЛА „МАТИЦА СРПСКА.“

ЦЕНА 1 ФОР. 20 НОВЧ. ИЛИ 2½ ДИНАРА.

ИЗДАЛА КЊИЖАРА ЛУКЕ ЈОЦИЋА И ДР.

Писац је познат нашој пошт. публици са свога лаког и разговетног слога и чистог народног језика, који је особито у овој књизи на видело изнесен.

Књига се одликује и тим, што су у њој узети у обзир главни песнички умотвори не само свеколике светске, него особито и словенских књижевности, на што се туђинци дојако слабо или никако необзираше.

У почетку књиге стављен је и кратак преглед „Естетике“. Из ове књиге не само да ће дознати читалац најзнатније песничке умотворе, него ће им и вредност моћи пресудити по естетичким правилима. Књига се и тиме одликује, што су у њој за себе по азбучном реду и са назначеним странама стављена имена књижевника и списак техничких речи тако, да читалац лако и брзо може у њој наћи шта жели.

У похвалу књиге доста је да напоменемо нешто из пресуде оцењивача књижевног оделења „Матице Српске“. Један од њих, г. Јован Бошковић, каже ово: 1. Дело је написано заиста популарно, народски за народ; 2. Језик није само разумљив, него и чист правилан па и леп, неколико пометње и омашке пишчеве дају се лако поправити. 3. Писац је намерио књигу „школи и народу“, то се обоје обично неслаже, али је и ту писац погодио средину. 4. Врлина је ове књиге и то што има „Међашко камење“ из књижевности свих културних а особито словенских народа.

Други оцењивач, г. Алекс. Сандић слажући се са првим оцењивачем рекао је: По свему томе, како је ова „Поетика“ написана лепо и разговетно, красним језиком народним, као што мало ко у нас уме да пише; како је дело овако у нас прека потреба „школи и народу“, а изреком млађем нараштају нашем, и како се бројане примедбе лако могу попунити, те књига ова бити сваком, ко усхте, од големе користи: оцењивач препоручује, да се прими и одбари, те тако писац одликује пред светом књижевним одликовањем.

Књига је поправљена према пресуди оцењивача, а штампана је на лепој (Chamois) артији износећи 13 табака обичне осмине. Наручбине прима и тачно отправља потписата књижара, препродавцима, или онима, који најмање за 8 књига новац у напред пошаље, дајемо 1 књигу на дар и шаљемо пакет „franko“ о нашем трошку.

У Новом Саду на Преображење 1886.

Књижара
ЛУКЕ ЈОЦИЋА и ДР.
у Новом Саду.

ПОЗИВ
НА
НАРОДНУ ПОЛИТИЧКУ СВЕЧАНОСТ

у част спомена
православног ческог кнеза Св. Вацслава
а приређује је прва ческа политичка задруга у Бечу.

Свечаност ће бити у задружној дворани (Viden I, Reichsrathsstrasse 3) у уторак 16. (28.) септембра 1886. у 8 сати у вече.

На свечаности ће се говорити: чески, руски, српски, бугарски, словачки и словеначки.

На ову свечаност, коју приређују **православни Чеси у Бечу** позивамо **сву браћу Србе.**

У Бечу, 1. септембра 1886.

За прву ческу политичку задругу у Бечу:

Вацслав Новак, подпредседник. **Др. Драгутин Живни,** председник.

Вацслав Кубик, тајник.

НАЈБОЉЕ ЗДРАВСТВЕНО ПИЋЕ
КОД ЕПИД. БОЛЕСТИ.

МАТОНИЈЕВ
ГИСХИБЛЕР
најчистији алкалијски
КИСЕЉАК

НАЈБОЉЕ ПИЋЕ ЗА ТРАПЕЗОМ И ЗА ОПОРАВУ,
добро за кашаљ, вратне болести за стомак и катаре.
Mattoni & Wille Budapest
königl. serbische Hoflieferanten.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Оставком учитеља г. Мите Ђорђевића, упражњено је учитељско место на српској вероисповедној школи у Кулпину.

Учитељска је плата 150 ф. у готовом новцу, 16 пештанских мерова чиста жита, по сесије ораће земље са припадајућим пашњаком, на коју учитељ порезу плаћа, стан са вртом, даље за перводство гувно од 220 □ ван села и на послетку од спровода, где позван буде, 50 нов.

Учитељу спада у дужност осим предавања прописаних предмета у школи, држање пофторне наставе и појање у цркви.

Рок стечају је Крстов-дан о. г.

У Кулпину 6. августа 1886.

2—3 **Школски одбор.**

СТЕЧАЈ.

На упражњено место учитеља срп. вероисповедне школе у Молу, отвара се стечај са годишњом платом од 210 ф. у готовом, у име огрева 63 ф., у име дрва 28 ф. за предавање у повторној школи 20 ф., за чишћење школе 10 ф. 50 н. и поред тога 16 ланаца по 2200 □ хв. добре ораће земље на коју полит. општина све терете плаћа. Даље пристојан стан са баштом.

Изабрани учитељ биће дужан осим обични законити дужности, предавати у разредима, који му се кад које године одреде, па онда у цркви појати, децу у том обучавати и у цркви са њима појати.

Поред једнаких сведоџаба првенство имају они, који су вични ноталном појању и певању толико, да могу певачко друштво у томе обучавати.

Они, који желе на ово место конкурисати, имају молбенице са доставерним сведоџбама до 1 октобра т. г. по старом кал. потписаном школ. одбору поднети.

У Молу 29. августа 1886. г.

2 3 **Местни шк. одбор.**

Објава.

Од стране управног одбора за заједничко руковање ритских земаља у тителском и жабаљском срезу, овим се до општег знања ставља, да ће се за време од дана закупа 1886. до 15. августа односно 15. октобра 1887. за готов новац сљедеће ритске земље у парцелама од 5. јутара, а по жељи и у већи комплекси под закуп издавати, као:

400 јутара у ограђеном чурушком риту I. залив
700 јутара у ограђеном ковиљском риту VI. залив.
500 јутара у ограђеном каћском риту VI. залив.

Дражба истих земаља држаће се на лицу места и то:

11. октобра 1886. по нов. кал. у чурушком
18. „ „ „ „ „ у ковиљском
22. „ „ „ „ „ у каћском риту.

Ближи услови могу се сазнати у Тителу у писарни одборској.

П. Т. закупници, позивају се у одређеном времену на лице места.

У Тителу 6. септембра 1886.

Председник управ. одбора
3 3 **Станојевић.**

Част ми је пошт. родитељима и старатељима до знања ставити, да сам осим моје наставе, која је удешена у ширем смислу, као на свим осталим концесионираним трговачким школама, увео и наставу у ужем смислу, да би млади људи за што краће време могли изучити трговачко рачуноводство, књиговодство и стил. Стан и рану дајем јефтино. На жељу својих родитеља могу моји ђаци полагати испит на бечкој или пештанској трговачкој академији. Изврсност моје наставе могу најбоље посведочити г.г. Груби из Панчева, Ета Михајловић, књиговођа вршачке банке, који су књиговодство код мене изучили.

С поштовањем
Ј. Моган
професор трговачких наука и практичан књиговођа у Вел. Бечкереку.
2—2

МАНУФАКТУРНА РАДЊА
Д. Ј. ЈОВАНОВИЋА
У ЗЕМУНУ

потребује једног помоћника, који је вешт продавац и више језика говори има првенство и може одма у радњу ступити. 2 2

ХОТЕЛ „КОД ВАРОШИ ПАРИЗА“
У ВРШЦУ

дворска улица преко од саборне цркве у кући г. Љубе Недељковића.

Потписани слободан сам пошт. грађанству у месту и околини, нарочито преч. гг. српским свештеницима и учитељима до знања ставити, да сам сасвим новоуређени хотел „код вароши Париза“ на себе примио.

Упозоравајући пошт. српску публику на ову промену, обећавам, да ће како чистим собама, послугом, тако исто кусним, добрим и јефтиним јелом и пићем задовољни бити.

По ново уверавајући пошт. публику о реелности овог подузећа, молим да не што обилатијом посетом почаствује.

С поштовањем
2—4 **Карло Дотел.**

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
БРАЋЕ МИЧА
у Чакову

тражи једног од млађих помоћника, који одмах ступити може. Знање романског језика условно је. Онај, који продавање памука разумева, имаће првенство. 3—3

ДОБРА ВИНА
НА ЛИТРУ

1 литра бела сремска	— — — —	16 новч.
1 „ „ „	— — — —	20 „
1 „ „ „	— — — —	30 „
1 „ изврсна црна беочинска (волапик)		40 „

у башти срп. читаонице у Н. Саду. 7—10

ГВОЖЂАРСКА ТРГОВИНА
ЈАШЕ ГРГУРОВОГ И ДР.
У СОМБОРУ

потребује једног од млађих помоћника, који говори српски, немачки и мађарски. Ступити може 1. октобра. 1—3

ХОТЕЛ ХУНГАРИЈА
У БЕЧУ
III. Bezirk, Pragerstrasse Nr. 13.

Удаљен 10 минута од Пратера, преко пута станице спојене жељезнице (Verbindungs-bahn) за директне изједе на јужној и западно-јеверозападној жељезници у најлепшу бечку околину; близу северне и северо-западне жељезнице, паробродске станице и конске жељезнице (трамваја)

Елегантне путничке собе од 80 новч. на више.
Месечне собе уз обаљену цену.
Ресторација и кавана. 8—12

ПРОМЕНА СТАНА.

Долеподписани имају част известити поштоване купце да је њихово, досада на IV., Франц-Јозеф Кеју бр. 25. постојеће

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ
ТВОРНИЦЕ СТАКЛА
од 1. августа о. г. премештено
VII., Karlsring Nr. 9,
у пређашњи
КУХИНКИН ЛОКАЛ.

Стовариште је богато снабдевено са глатким, шлифованим, ливеним („гус“) и осталим чашама и флашама, порцеланом, „штајнгутом“, лампама, и осветљивајућим артиклима.

Молећи да се досадања пажња и у будуће обрати нашој радњи, бележимо се

Са високим поштовањем
Насљедници Ј. Георга Цана.
Главно стовариште кр. прив. златновске фабрике стакла Будимпешта
(Карлсринг № 9.)
Филијала IV., Франц Јозеф кеј бр. 25.
2—3

TRADE MARK.
AYALA & CHATEAU D'AY
CHAMPAGNE
AYALA & Co.
Главно стовариште за Пешту и околину код гг Браће Радановића у Пешти Calvinplatz. 71—100

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.